

LIBANON PÅ BRISTEPUNKTET

Krigen i Syria har tvunget en million flyktninger over grensen til Libanon. Fra før har landet som er på størrelse med Rogaland fylke tatt i mot en halv million palestinske flyktninger fra Israel.

FN får ikke lov av Libanesiske myndigheter å sette opp flere flyktningleire i landet. Syriske flyktninger må derfor stue seg sammen i gamle palestinske flyktningleire.

Av **Joakim Medin** (tekst) og **Thorkil Rothe** (foto)

Bygninger i blikk og betong klatrer oppover en kulle. En lukt av søppel henger i den støvete luften. Det finnes ingen asfalt på veiene. Det lille huset vi kommer fram til har to små rom som er slått sammen. Her bor det 15 flyktninger fra den krigsherjede byen Aleppo i Syria. Her er ingen menn, bare kvinner, barn og enker. En av de unge kvinnene heter Fatima og er mor til fem barn.

– Vi har ingen penger og kan ikke leie noe ordentlig sted å bo. Vi kan ikke dra hjem til Aleppo, for huset vårt er ødelagt i krigen, sier hun.

En av de små guttene hennes, Ahmned, sitter på en madrass på gulvet. På armene og føttene

har han prikkete utslett. Det ser ut som en form for infeksjon. Slike sykdommer blir vanligere og vanligere blant flyktingene i Libanon nå, på grunn av de trange og vanskelige boforholdene.

– Vi har familie her i Qasmieh, så vi flyktet hit for å redde livet vårt, sier Fatima.

– Men vi kjenner fortsatt mange som er igjen i Syria. Men på grunn av forholdene her er mange redd for å komme hit. De foretrekker heller å bli værende igjen i krigen, sier Fatima.

Shatila fylles opp

Daglig strømmer tusenvis av flyktninger fra Syria

over grensen til Libanon. Men Libanon har ikke noe apparat til å ta i mot dem og FN får ikke lov til å sette opp nye flyktningleire. Det har myndighetene i Libanon bestemt. De frykter at leirene vil tiltrekke seg flere flyktninger. Derfor stues syrerne sammen i allerede overfylte palestinske flyktningleire.

En av disse leirene er Shatila, sør i Beirut. Her møter vi Rana (33) tidlig en morgen mens hun står i kø for å få utdelt matkuponer.

– Jeg kommer fra Yarmouk utenfor Damaskus. Bydelen er helt ødelagt av krigen, forteller hun.

– Vi kom hit for seks måneder siden, jeg og

mine seks barn. Vi ble så lenge vi kunne i Syria, men etter hvert var det ikke mulig å bli der lenger. Det finnes ingenting igjen der nå. Ektemannen min ble likevel igjen. Jeg vet ikke om han fortsatt lever, sier hun.

Gaten vi står på er bare en meter bred. Over oss klatrer murhusene sju, åtte etasjer opp. Slummen i Shatila er kjent for å være overbelastet og ha nedslitt, ødelagt infrastruktur. Likevel er det hit mange tusen nye flyktninger nå kommer for å få tak over hodet. Rana kom til Shatila fordi det er det aller billigste stedet å bo i Libanon, og fordi hun som syrisk palestiner har rett på hjelp

Ahmed er blitt smittet av en hudinfeksjon i flyktingleiren Qasmiyeh.

Rana (stående) bor på 15 kvadratmeter sammen med sine fem barn og seks andre mennesker i flyktingleiren i Shatila.

fra FN i denne leiren. De konkurrerer om plassen med fattige libanesere og migrantarbeidere fra Sri Lanka og Bangladesh.

Rana vil vise oss boligen sin. Hun tar oss med gjennom en labyrint av gater og små smug. I en bakgård med gamle biler står en nedslitt garasje. Her, innenfor en liten port, bor Rana med sine fem barn sammen med seks andre mennesker. De bor på 15 kvadratmeter. Lukten er innestengt og stram.

– Min 15 år gamle datter giftet seg med en 21 år gammel mann. Hun gjorde det for at vi skulle få mer plass. Hun bor hos ham nå og de er lykkelige sammen, sier Rana.

Må klare seg selv

Rommet de 12 flyktningene bor på er kombinert

oppholdsrom, soverom og kjøkken i ett. Det finnes ingen møbler og det er ingen toaletter. På gulvet ligger det madrasser til å sove på. Ut over det, finnes bare en vifte mot varmen og to gassbrennere til å lage mat på. I et hjørne sitter en kvinne helt stille. Hun vil ikke prate. Hun er syrisk og gift med en mann som er savnet i Damaskus. På en madrass ligger Ranas 16 år gamle sønn Khaled og sover. Han har jobbet hele natten som slakter for å bidra til familiens økonomi. De minste barna løper inn og slenger seg på gulvet ved siden av ham. Han lar seg ikke affisere og sover bare videre.

– Vi betaler 200 dollar i måneden for å bo her. Jeg leter etter noe bedre, men det er veldig vanskelig å finne noe. Det er frustrerende å bo så trangt. Barna har det ikke bra og vil ha rom

til å leke. Fra gaten utenfor hører jeg at folk snakker stygt om oss, at vi kommer hit og bor så mange sammen, sier Rana.

Det er ikke noe nytt at flyktninger i Libanon blir behandlet dårlig. En majoritet av libaneserne er negativt innstilt til flyktningene. Det viser en rapport fra forskningsinstituttet Fafo. Annenhver libanoser mener at flyktningene representerer en sikkerhetsrisiko, at de får alt for mye hjelp, og at Libanon bør stenge sine grenser. Synspunktene forsterkes av at flere og flere flyktninger strømmer inn.

Rana forteller at husleien er det som er vanskeligst å klare. Ifølge libanesisk lov har ikke palestinske flyktninger rett til å arbeide i Libanon. Derfor må alle jobbe svart. Palestinere fra Syria havner automatisk under de samme lovene og

forbudene som bryter mot FNs menneskerettigheter.

– Jeg syr klær med tradisjonelle mønstre og forsøker å få dem solgt. Det er noe jeg har blitt tvunget til å lære meg. Men det går ikke an å leve av lønnen. Samtidig er det umulig å finne seg noe annet, sukker Rana.

Mangler alt

En av de andre flyktingleirene som fylles opp med mennesker fra Syria er Qasmiyeh, sør i Libanon. Det er her Fatima og hennes familie bor. Gjennom smale, krokete gater, mellom små hus, tar vi oss fram. På veggene er det hengt opp propagandaplakater med bilder av martyrer. En graffiti viser bildet av fotballspiller Lionel Messi. I over 60 år har det bodd palestinske flyktninger

Slummen i Shatila er kjent for å være overbelastet og nedslitt. Likevel er det hit mange tusen syriske flyktninger kommer for å få tak over hodet.

her. Nå må leiren ta i mot en stor tilstrømning av flyktninger fra Syria i tillegg.

– Før borgerkrigen startet bodde det 4 000 mennesker her. Nå er det kommer 250 nye familier, kanskje opp mot 2000 nye flyktninger, sier Wael Rheimy. Han er medlem av folkekomiteen i Qasmiyeh. Han forsøker så godt han kan å hjelpe de nye flyktningene som kommer.

– Det kommer nye folk nesten hver dag. De siste ankom i går, sier han.

– Jeg kan ikke gjøre annet enn å gi dem madrasser til å ligge på, så forsøker jeg å finne steder hvor de kan bo, sier han.

Han guider videre gjennom brakkebyen. Han forteller at de desperat trenger en ny generator. Kjenner jeg noen, en NGO, som kan hjelpe? De trenger også en transformator for å få likestrøm. Flyktingleiren har strømforsyning seks timer i døgnet. Men spenningen er for svak til å pumpe inn vann til alle innbyggerne.

På et høydedrag over Litanielven, på baksi-

den av en gruppe banantrær, finner vi et sementhus. Her bor Suleiman Huwwaidah (37) og 31 andre syriske flyktninger. De kommer fra seks ulike familier. Alle var tidligere naboer i bydelen Husseiniyeh i Damaskus. For fire måneder siden flyktet de sammen hit til Qasmiyeh.

– Vi er nedstemte og deprimerte. Det er trist å leve i slummen her. UNRWA hjelper oss med mat og barna går på flyktningskole. Det finnes en mobil helseklinikk som kommer hit to ganger i uken, men det er ikke nok, sier Huwwaidah. UNRWA er FNs organisasjon for palestinske flyktninger som nå også må hjelpe syrere på flukt.

Får hjelp av Hamas

Huwwaidah og de andre familiene som bor i dette huset lever under bedre forhold enn mange andre flyktninger. De får låne huset gratis og har fire rom på deling. Likevel finnes det ikke mange eiendeler i huset. Bare madrasser og matter til å sove på.

Huset er bygd av den palestinske organisasjonen Hamas på et område som tilhører en libanesiser. Villkåret for å få bygge er at flyktningene fra Syria skal flytte ut etter 18 måneder.

– Vi har kontrakt og vi slipper å betale leie. Men vi må alle flytte om 18 måneder. Da skal de virkelige eierne overta, sier Huwwaidah. På grunn av den ekstreme boligsituasjonen i Libanon er slike bygge og utleieavtaler vanlige. Også Den norske flyktningshjelpen betaler for å bygge eller restaurere libanesiske hus, mot at de først kan låne ut husene til syriske flyktninger.

Hjemme i Damaskus arbeidet Huwwaidah i en brusfabrikk.

– Her er det veldig vanskelig å finne arbeid. Jeg vet ikke hvordan vi skulle klart oss om vi ikke hadde bodd gratis, forteller han.

Regjeringen nekter FN å etablere nye flyktingleire i landet. Konsekvensen er at flyktningene selv må finne seg provisoriske steder å bo. De som ikke har penger ender opp i fraflyttede hus, under broer eller på gaten. Andre trenger seg sammen i små rom som inflasjonen har gjort rekord dyre.

Frykter flyktningene

– Vi frykter at alle flyktningene skal bli igjen om det bygges nye leire og de får mange rettigheter, sier Khaldoun El Charif. Han er statsråd med ansvar for flyktningspørsmål i Libanon.

– Det ville påvirket vår demografiske balanse. Syrerne utgjør snart en tredjedel av Libanons befolkning. Dessuten er det motstand mot å hjelpe flyktningene blant mange sekteriske politiske grupper. De kristne og sjiamuslimene tror at flyktningene er forkledde syriske rebeller. Sunnimuslimene på den annen side sier at flyktningene er forkledde Assadtilhengere, sier statsråden.

Tilbake i slummen i Shatila sitter Rana på gulvet med sine barn. Hun er glad hun lyktes i å flykte fra Syria. Men hvor lenge vil de overleve her i Libanon?

– Jeg tør ikke stille meg selv det spørsmålet. Det fines aldri nok penger. Nå har det begynt å vokse fram prostitusjon og det er mye trakassering av kvinner utført av frustrerte menn. Likevel er det ingen som syns vi bør snakke om slike ting. Vi har tross alt en stor krig å bekymre oss for, sier Rana.

Da X gikk i trykken var det inngått avtale om at Syria skulle overlate sine kjemiske våpen til FN. Mange mener flyktnings situasjonen i Libanon vil bli verre om USA angriper Syria. ■

Oversatt av Erik Martiniussen

Huwwaidah Suleiman (37) og familien bor gratis i flyktingleiren Qasmiyeh. Prisen er at han må dele fire rom med 30 andre mennesker.

